

**R. P. Christophori De Ortega È Societate Iesu, Quondam
Scolasticæ Theologiæ publici Professoris, ac ejusdem
Facultatis Præfecti ... Theologia Controversiarum
Dogmaticarum, & Scholasticarum, de Divina ...**

**Ortega, Cristóbal de
Lugduni, M.DC.LXXX.**

3. Secunda nostræ conclusionis pars & obiectionum solutiones nonnullæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94274](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94274)

absolutè essent in statu etiam prædictæ possibilitatis debuit prænotare.

3. Dices cum Rasqualigo citata d. 23. sect. 4. num. 33. Deum pro illo priori solum cognoscere possibilia, ut in potentia sunt: scilicet, ut in seipso, ac in sua potentia continentur, quomodo distincta, & determinata entitatis, ac esse proprii actus non sunt; sed esse divini, atque distincta, seu distincta in potentia solum: ex qua cognitione possibilibus in seipso, siue secundum esse non proprium eorum; sed diuinum directum solummodo Deum ad condenda omnia aiebat Augustinus 5. de Genes. ad litteram illud Ioan. 1. *Quod factum est in ipso vita erat, his commentans: In qua vita vidit omnia, qua fecit, & sicut vidit ea, ita fecit: non prater seipsum videns, sed in seipso.* Locum Augustini explicui d. 4. qu. 3. cert. 4. n. 5. loqui Augustinum de visione creaturarum, tanquam scientia earum, seu omniscentia in seipso tanquam specificatione: Adde (quod verius, & germanius iudico) loqui Augustinum de cognitione ideæ, siue exemplaris etiam creaturarum, quod extra se positum videtur à Deo negat, quemadmodum & quæst. 46. ex libro octoginta trium dixisse vidimus eadem d. 4. qu. 1. certam. 2. num. 2. *Non enim extra se quidquam positum instruebatur, ut secundum id (siue ex eius imitatione) constitueret, quod constituerat.*

4. Sed iam solutionis doctrina impugatur: quia, licet facienda secundum modum, & substantiam ea faciendi, ut actu facta, & absolutè existentia secundum proprium esse, non debeat Deus cognoscere, ut libere ea secundum substantiam, & modum, quo ea fecit, producat; aut eius quod faciendum, vel non faciendum erat, quoad substantiam, & modum effectiōis ad libertatem effectiōis eorum debet præhabere cognitionem ante absolutum, imò, & conditionatum etiam ex parte obiecti (si hoc etiam necessarium sit) decretum, de eorum quoad substantiam, & modum effectiōis: atqui creaturæ secundum esse diuinum in quo eminentialiter, & potentialiter sunt, ac sunt ipse Deus, utraque diuina, faciendæ, factibilesque à Deo non magis sunt, quam Deus à seipso faciendus, & factibilis siue: ergo à Deo cognosci debuerant factibiles secundum esse proprium. Confirmatur: quia in huius, nostræque, & verioris sententia, quæ Deum, eiusque omnipotentiam absolutam à possibilitate creaturarum, creaturæque possibilibus itatur, non magis continetur Petrus possibilis, quam hircoceruus impossibilis, verque enim non continetur absolute; conditionate verò sub hypothesei possibilitatis continetur verque: ergo in continentia eminentiali Dei secundum esse diuinum non magis cognoscitur absolute factibile à Deo, quod est possibile, quam impossibile, nisi possibilis prius prædicata videatur, non repugnantia, possibilia absolute, siue vera absoluta sui possibilitate, ut contendimus. Confirmatur secundo: quia id Deo proponitur, ut fiat, quod vult facere decreto suo: atqui vult facere creaturas secundum proprium earum esse, non autem secundum esse diuinum, quod in Deo habent, & in quo sunt ipse Deus: ergo eas secundum esse proprium earum cognoscit: non ut actu factum, & existens; sed ut factibile, & possibile.

5. Probat uterque conclusio: quia Petrum secundum proprium esse, v.g. esse possibilem verum & cognoscibile est: ergo & à Deo omniscentia necessario cognoscitur. Consequentia est certa, & sequitur à nobis probata. Antecedens probatur Primo: quia id ita à nobis verè cognoscitur: neque negari nisi falso potest, Petrum esse possibilem, seu habere in suis prædicatis intrinsicis non repugnantiam, seu aptitudinem ad existendum, quam non habet hircoceruus, seu aliud quidpiam impossibile, in quocumque olemum ea non repugnantia, & aptitudo ad existendum, seu possibilitas, aut potentia logica existendi formaliter constituitur, eique opposita repugnantia, & ineptitudo ad existendum, siue impossibilitas, & impossibilitas logica existendi. Id quod facile in quavis de possibilitate rerum, & impossibilitate chimætarum sententia elarebit. Etenim si possibilitas sit iuxta communioem iam sententiam Recentium politiorum in hac veritate conditionali necessaria: Si Petrus existat, non existet duplex contradictorium, velut Marciani malunt, Si existat habebit potentiam ad existendum, imò (ut falso nonnulli dicunt) licet possibilitas creaturarum sit ipsa omnipoten-

tia Dei, vel iuxta veriore ceteris opinionem nostram iam attingendam, Id quidem cognoscibile, ac verè cognoscibile est, ut patet.

6. Nec valet, id ita esse à nobis verè cognoscibile relate non ad veritatem possibili obiecto intrinsicam, quæ nulla est, sed ad conceptum, seu veritatem obiectivam, quam fingit mens nostra, dum possibile iudicat: quia aliter ipsum cognoscere, ac de eo iudicare nequit quod in Deo locum non habet. Contra enim est. Primo: quia de eo esse obiectivum, & rationis puro, siue quod possibile non cognoscimus, verum non est, posse reuera existere: sed licet sub eo tegumento, aliud cognoscatur, de alioque iudicium fertur, nempe de quidditate, & prædicatis Petri, dum possibile iudicatur: ut, dum, quia aliter Deum, & Angelum, quam, ut corporeos cognoscere pro hoc statu non valemus, de sic conceptis spirituales esse iudicamus, & verè iudicamus: quia de re ipsa asserimus non de corpore illa veste, quæ ex parte obiecti illos necessario pro hoc statu vestimus. Secundo, quia licet chimæra cognita illud esse obiectivum ratione nostra contingat, non tamen sunt, aut indicantur verè possibilia, neque ut talia à Deo cognoscuntur, cognoscive possunt: veritas possibilitatis, quam creaturis possibilibus tribuimus, in quavis de earum possibilitate sententia, & explicatione, non est illud esse obiectivum, & rationis, quo possibilia necessario induimus, cum de illis cogitamus: sed proprium, & quidditatum eorum esse ab illo profus in sui veritate indepēdens, licet dependens ab illo sit nostra cognoscendi modus: quod est valde diversum.

CERTAMEN III.

Secunda nostræ conclusionis pars, & obiectiōum solutiones nonnullæ.

1. Secunda nostræ præfixæ cert. 2. conclusionis pars ex prima probata cert. 2. facile probatur ex dictis d. 4. qu. 3. atque hic à tactis cert. 1. à n. 2. ubi ostendimus respectu cognitionis diuinæ necessariam ab obiecti terminatione ad determinationem consequentiam deducit: quia Deus ratione sui infiniti intellectus determinatus est ad omnis veritatis, seu veri cognitionem: tum quia eius infinita cognitio à Deo, ut intellectio principiorum, & obiecto, omniscentia, omniumque actualis representatio formalis eandem: quocirca extrinseca quævis veritas quæ satis est, ut terminet, satis etiam est, ut determinet diuinam suam cognitionem. Porro: quæ contra hanc conclusionem præcipue, atque speciatim militat aduersariis videntur, ea sunt, quæ ex S. Dionysio, Augustino, & Thoma d. 4. qu. 3. cert. vit. n. 5. atque hic cert. 2. n. 4. disiecta à nobis sunt: quæ verò utramque conclusionem à ratione diffiilem reddunt, præsumulque disputationis huius præfatione ex defectu absolute existentia, quæ verbo est absolute prolato significatur: ac proinde, & cognoscibilitatis dissoluenda in præfationem erunt.

2. Scotus in 1. d. 36. qu. vii. & in 4. d. 1. qu. 2. a. 1. Rada 1. p. contr. 2. 8. c. 3. Smithing. tract. 3. de Deo vno d. 2. qu. 3. & commentum Scoti apud eisdem à cognitione Dei circa possibilia actu ea produci à Deo volunt, non in esse physico, & reali; sed solum in esse cogniti, seu intentionali: ac possunt respondere, consequenter creata obiecta, licet pro statu possibilitatis præfixæ actu physice nec sint nec habeant entitatem, ac veritatem physicam, esse tamen actu in esse cogniti, seu intentionali, quod satis est ut habeant veritatem, & cognoscibilitatem. Sed contra: primo, quia, ut sint in esse cogniti, seu intentionali, oportet cognosci à Deo, atque ab ea cognitione esse illud intentionale recipere: ad cognitionem autem eorum supponi aliquo modo in ipsis debet esse seu entitas, veritas, & cognoscibilitas, quæ nec physica per te in eis est, nec intentionalis illa, quæ est post cognitionem earum, utpote per illam causata, & producta intentionaliter. Contra: secundo, quia vel illud esse intentionale est aliquid in rebus intentionaliter positum, vel sola earum denominatio extrinseca à diuina cognitione earum proveniens. Si hoc vltimum (quod verius certe est) asseras: asseres à Deo cognosci, cum nullum esse, aut veritatem obiectivam habere, quod est impossibile. Si primum,

vel illud esse obiectum intentionale est rationis purum opus, vel reale. Si rationis non possibilia; sed ens rationis actu habebit sum quale quale esse, & cognoscibiliter: si reale, vel illo existunt realiter, & actu possibilia, vel non existunt: primum pugnat cum statu possibilitatis; postremum difficultatem propositam non emollet.

3. Respondent alij possibilia pro statu possibilitatis habere quoddam esse reipsum distinctum à Deo, quod essentia est, & æternum non temporale; sed, & determinare, possunt quod non solum terminaretur, sed, & determinaretur, possunt etiam cognitionem. Unde eiusmodi propositiones necessariae, & æternæ veritatis dicuntur, v.g. Petrus est possibilis. Contra hanc doctrinam multo inuehitur stomacho postea Valentia loco citato. Neque absque quidem: licet enim veram solutionem ferè attingat, dum illud esse re ipsa à Deo distinctum esse ait: illud actu extra Deum absolute esse, & existere videtur admittere: quod falsum omnino est, atque in fide periculosum: cum constet omnia, quæ sunt, reuera à Deo distincta à Deo esse facta, ac sine ipso factum esse nihil: & tamen illud esse possibilem prædicat à Deo factum minime est. Item cum statum habent possibilia plura, quæ nunquam erunt, in quibus aliquid esse absolute admitti nequit. Admittitur autem ab his: quia realis actualis distinctio duorum vtriusque existentiam realem actualem essentialiter importat. Denique illud esse quiddamatum esse æternum repugnat Scripturæ assertioni, omnia in tempore esse facta atque ex tempore, non autem ex æternitate existisse.

4. Recentiores alij, qui rerum possibilitatem ipsis omnino extrinsecam esse cum eodem Valentia defendunt, dicere possunt: possibilia creata secundum statum possibilitatis præcise veritatem quidem habere actu, & absolute: scilicet Omnipotentiam Dei, quæ eorum possibilitas est, à qua possibilia formaliter constituuntur: siquæ, & esse possibile, & veritatem actualem sortiri: atque ea omnia absurda cessare. Et sane cessare absurda præstata, si eorum opinio vera foret, certum mihi est; atque ramen certum, eam sententiam falsam omnino esse, ut controu. r. ostendi. Secundo ex ea admittitur inferri, Petrum possibilem non cognosci, & idem est de cæteris possibilibus. Etiam possibilitas omnium in hac sententia est Omnipotentia, possibile autem Petrus, Paulus, equus, & cætera, ut ab ea denominata, & extrinsecus affecta: vel ergo cognoscitur quod ex parte subiecti dicit Petrus ab omnipotentia denominatus possibilis, vel Omnipotentia, seu eius possibilitas sola. Si hoc habent aduersarij intentum, scilicet creaturas possibiles non cognosci; sed solum possibilitatem, quæ increatum quid est, & diuinum, quodque non magis est possibilitas Petri, quam Bucephali, imo & chimæ: quia non magis sunt possibilia ut præcise ab omnipotentia huius, quam illorum prædicata: cum nullam (ut sic dicam) possibilitatem imbibant, vel repugnantiam de se, si primum aliquid cognoscitur quod absolute actu non est. Confirmatur: quia, ut cognoscatur possibile concretum, debet cognosci non sola forma possibilitatis, sed subiectum illa affectum.

CERTAMEN IV.

Verior solutio.

1. **V**T expeditius respondeatur, suppono: possibilitatem creatam (de qua solum in præsentia loquimur) distinguere à Dei possibilitate, quam ab existentia imprecindibilem cum fundamento in re à nobis esse docuimus. Est enim possibilitas Dei eius existentia necessaria. Accursum esse distinctam à negatione necessaria existentie, in qua impossibilitatem chimæ constituebamus, nullamque iuxta veritatem increatare, cum neque necessaria existentia sit, neque necessaria existentie negatio: sed existentia contingens quare sicut existentiam necessariam Dei in prædicato entis à se posuimus: & necessariam negationem chimæ, & impossibilitatem in prædicato negationis à se collocamus: quia seipsa, & essentia sua non sunt, & non existunt: sicut essentia sua, & seipso est, & existit Deus: possibilitatem creatam in prædicato entis ab alio

Christoph. de Ortega, de Deo Vno. Tomus I.

constituendam censemus. In eo enim & aptitudo ad existendum, seu potentia logica existendi continetur, quo necessitas non existendi, quæ impossibilitas est, excluditur, & necessaria existentia, quæ Dei propria est: cum nihil, quod ab alterius arbitrio in suo esse pendeat, necessitatio esse possit.

2. Supponendum est secundo, existentiam à possibilitate, aut essentia rerum te ipsa non distingui: ac proinde neque ens, aut existens ab alio, ex quo manifeste inferitur sublata absolute è rebus existentia, seu ente actuali non remanere absolute in rebus ens possibile: formaliter autem metaphysice loquendo ens possibile, & existens ab alio neutre substantiæ acceptum, seu (quod idem est) possibile, & existentia ab alio creaturæ ab essentia metaphysica speciali creaturarum differt, sicut superius ab inferioribus metaphysicis, pariterque metaphysica à toto. Et enim ens ab alio substantiæ acceptum, siue possibilitas, aut existentia ab alio adæquate ab omnibus differentiis abstrahitur creaturarum, estque prædicatum vniuersum, & generalissimum genus earum, in quod omnes vniuersè conueniunt, substantiæ saltem species, ut latius ostendimus controu. r. metaph. neque admodum leuiter attingimus controu. de Trinit. d. 3. qu. 3. & d. 6. q. 1. ex quo patet, sublato eo prædicato, nullam speciem creaturæ, adhuc metaphysice manere possit: sicut sublato metaphysice animali, implicat metaphysice homo. Si autem ens possibile, aut actuale ab alio adiectiue sumatur pro existente, seu potente existere iure identitatis realis cum eo prædicato entis substantiæ, siue possibilitatis, & existentie, differentiæ inferiores entia, ac non repugnantia adiectiue metaphysice manerent: quia sic acceptum ens & existens differentias transcendunt, ut citatis locis dicebamus.

3. Ex his constat Tertiò possibilitatis entis ab alio prædicatum essentialiter metaphysicum prædicatum creaturis esse aequè, atque reliqua prædicata, quæ essentias metaphysicas rerum constituunt, v.g. prædicatum animalis, aut rationalis in homine quod sicut in materia necessaria propositionem constituunt, ita & prædicatū entis sumptū pro entis possibilibus prædicato: quoniam verò possibilitas hæc existendi non est existendi necessario, ut diximus, prædicatum entis, seu existentis ab alio actu, & exercite, est idem ipsum, atque entis possibilibus, ex parte obiecti prædicatum sit, est prædicatum contingens, atque in materia contingenti propositionem collocat. Unde rursus cum statutum apud omnes sit, copulam propositionum in materia necessaria à tempore absolute: scilicet autem in materia contingenti sit plane hanc propositionem: *Petrus existit*, siue absolute est, à tempore non absolute: ac de Petro actu non existente tempore, quo profertur, quodque per copulam importatur, falsam esse: hanc verò: *Petrus est possibilis* quouis tempore, imò ex æternitate conceptam esse veram: quia ab omni tempore absolute, idque Doctores omnes volebāt intelligi, cum hanc, & similes propositiones in materia necessaria æternæ, necessariæque veritatis esse, docuerunt. Ex quo patet solutio ad illud, quod pro aduersa sententia proponebatur: nempe, verbum *est* absolute prolatum actualem existentiam subiecti, & prædicati significare. Id enim in materia contingenti verissimum est: in necessaria verò (cuiusmodi creaturarum possibilitas est) prorsus est falsum.

4. Sed explicandum restat, quomodo subiectum, & prædicatum in propositione: *Petrus est possibilis*: aut est rationalis, & reliquis, quæ in materia necessaria sunt, accipiantur in sensu quippe, & acceptione reali, cum Petrus non est, nec subiectum est, neque prædicatum reuera, ut patet siquidem neque Petrus, neque eius possibilitas, quæ eius existentia identificatur, sunt, cū existentia Petri non adest, ut diximus. Id autem ita Recentiores nostri explicant, ut sensus realis solum conditionatus sit, licet conditionatum sensum non eundem assignent. Recentiores Complutenses hunc designant: *Si Petrus existat, non existet duplex contradictorium*. Murciani: *Si Petrus existat, poterit existere, seu habebit potentiam ad existendum*. Quemadmodum hæc propositio: *Si Petrus existat, erit rationalis, seu habebit potentiam rationandi*, & similes in materia necessaria: & utraque quidē conditionata propositio vera in sensu reali conditionato est. Sed Murcianorū postrema possibilitatis conceptum non explicat, qui quidē & prior, & independens ab existentia est: in ea autem propositione dependens ab existentia ponitur, atque cum ex parte rei entitas, & ens substantiæ, atque existentia, & existens idem realiter

Ecce 2 imò